

Rechterlijke toetsing van de handelingen van het EOM - casestudy

Een gedelegeerd Europese aanklager behandelt een zaak in Italië naar aanleiding van beschuldigingen van fraude gepleegd door een Italiaanse vennootschap die ervan wordt verdacht Europese landbouwsubsidies te hebben ontvangen op basis van een aanvraag met aangehechte documenten waarin wordt aangegeven dat zij de tabaksteelt op aanzienlijke percelen zou willen opheffen en zou willen vervangen door olijfbomen. De beschuldiging luidt dat de tabaksteelt helemaal niet is opgeheven, maar dat de vennootschap de gelden nog steeds ontvangt.

Tijdens de onderzoeken heeft de gedelegeerd Europese aanklager relevante documenten in beslag genomen bij een doorzoeking van het hoofdkantoor van de vennootschap in Italië.

Naar toepasselijk Italiaans recht wordt de doorzoeking bevolen door de aanklager. De inbeslagneming is het gevolg van de doorzoeking. De aanklager heeft de inbeslagneming van elk afzonderlijk stuk dat bij de doorzoeking door de gerechtelijke politie is aangetroffen gevalideerd.

De vennootschap maakt bezwaar op grond van het argument dat er geen fraude is gepleegd en dat zij de doorzoeking wil aanvechten.

V1. Waar moet de vennootschap het bevel tot doorzoeking en inbeslagneming aanvechten?

AI. Ten eerste kan de vennootschap, op grond van het nationale recht, een verzoek indienen tot retournering door de aanklager van de tijdens de doorzoeking in beslag genomen stukken. Als de aanklager dit verzoek afwijst, dient de vennootschap beroep aan te tekenen bij de nationale rechter die de gerechtelijke beoordeling van de tijdelijke maatregelen tijdens het onderzoek behandelt. In geval van afwijzing van het verzoek kan de uitspraak van de rechter worden aangevochten voor de Hoge Raad op grond van schending van het recht.

In het beroepsschrift moet de vennootschap toelichten dat er geen reden was voor de doorzoeking en de inbeslagneming van de documenten, omdat de vennootschap vanaf het begin van het onderzoek haar volledige medewerking per brief had aangeboden aan de gedelegeerde Europese aanklager. Daarom was de maatregel niet noodzakelijk om bewijs veilig te stellen en was deze buitenproportioneel.

De rechter oordeelt dat op grond van de EOM-verordening een doorzoeking en inbeslagneming worden bevolen als dat noodzakelijk is om verlies of besmetting van bewijs te voorkomen. Op grond van artikel 30 van de verordening zijn de maatregelen bovendien alleen toegestaan als er geen andere maatregelen beschikbaar zijn waarmee hetzelfde resultaat kan worden bereikt.

Om te kunnen beslissen op het verzoek van de vennootschap om rechterlijke toetsing zou de nationale rechter een verduidelijking van de formulering van de EOM-verordening in dit verband willen, in het bijzonder in gevallen waarin de verdachte zijn volledige medewerking aan de gedelegeerd Europese aanklager heeft aangeboden.

V2. Kan de rechter die uitleg en verduidelijking van de EOM-verordening krijgen?

A2. Ja, in dit geval dient de nationale rechter een prejudiciële beslissing te vragen aan het HvJ met betrekking tot de uitleg van de verordening.

Tijdens het onderzoek moet de Italiaanse gedelegeerd Europese aanklager tevens een doorzoeking in Frankrijk uitvoeren, omdat de vennootschap daar ook een vestiging heeft, en een aantal van de documenten die zijn overgelegd ter verkrijging van de subsidie afkomstig zijn van de Franse vestiging.

Naar Frans recht worden doorzoekingen bevolen door een rechter, op verzoek van de aanklager.

De Italiaanse gedelegeerd Europese aanklager schakelt de Franse gedelegeerd Europese aanklager in bij het dossier waarin wordt gevraagd om rechterlijke toestemming op grond van artikel 31 lid 3 van de verordening.

V3. Waar kan de verdachte de in Frankrijk uitgevoerde doorzoeking en inbeslagneming aanvechten?

A3. De kwesties met betrekking tot de tenuitvoerlegging kunnen in Frankrijk worden aangevochten, maar de kwesties met betrekking tot de algemene vereisten van de maatregelen moeten in Italië worden aangevochten.

Aan het eind van het onderzoek oordeelt het EOM dat er onvoldoende bewijs is om de zaak te vervolgen en seponereert het EOM de zaak.

Het Italiaanse nationale orgaan dat de Europese landbouwsubsidies verstrekt, en dat de benadeelde partij is in deze zaak, is het niet eens met de seponering van de zaak en wil de beslissing van het EOM aanvechten.

Het orgaan maakt bezwaar tegen de toepassing van het Unierecht in de sepotbeslissing.

V4. Welke rechterlijke instantie is bevoegd om kennis te nemen van het beroep tegen de seponering?

A4. Het Hof van Justitie

Aan het eind van het onderzoek heeft de vennootschap waartegen het onderzoek was gericht gesteld dat zij enige schade heeft geleden, als gevolg van de modaliteiten van het de doorzoeking. Zij wil zich tot een rechterlijke instantie wenden voor schadevergoeding.

V5. Welke rechterlijke instantie is bevoegd om kennis te nemen van het beroep waarbij schadevergoeding wordt gevorderd?

A5. Het Hof van Justitie

De vennootschap heeft een verzoek ingediend om toegang tot documenten, maar dit verzoek is afgewezen door het EOM; de vennootschap wil deze beslissing aanvechten.

V6. Kan de vennootschap tegen die beslissing beroep aantekenen? En bij welke instantie?

A6. Ja, bij het Hof van Justitie